

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою ХНМУ
29.06.2026 протокол № 6

Введено в дію наказ ХНМУ
від 29.06.2026 № 126

**ПОЛІТИКА
ЕТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО
ІНТЕЛЕКТУ У ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ**

1. Загальні положення

1.1. Харківський національний медичний університет (надалі – Університет) визнає технології штучного інтелекту (надалі – ШІ) важливим допоміжним інструментом освітньої, наукової, клінічної, організаційної та адміністративної діяльності. Використання ШІ в Університеті допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності, прозорості, відповідального людського контролю, захисту персональних даних, конфіденційності, недискримінації, безпеки, законності та професійної етики. Застосування ШІ має бути доцільним, пропорційним поставленій меті та таким, що не підміняє особисту відповідальність здобувачів освіти, науково-педагогічних працівників, дослідників, медичних працівників і посадових осіб Університету за прийняті рішення, створені матеріали, результати навчання, наукові висновки та професійні дії.

1.2. Університет сприяє розвитку культури відповідального, етичного, прозорого та безпечного використання технологій ШІ, підтримує підвищення цифрової грамотності та грамотності у сфері ШІ серед університетської спільноти, а також заохочує впровадження інноваційних технологій у діяльність Університету за умови дотримання принципів академічної доброчесності, професійної етики, законності, захисту персональних даних, конфіденційності та безпеки.

1.3. Політика етичного використання технологій штучного інтелекту у Харківському національному медичному університеті (надалі – Політика) є локальним нормативним документом, що встановлює основні принципи, правила та механізми етичного застосування технологій штучного інтелекту в освітній, науковій, лікувальній та адміністративній діяльності Університету.

1.4. Метою цієї Політики є забезпечення відповідального, безпечного, прозорого та підзвітного використання технологій ШІ, дотримання принципів академічної доброчесності, захисту персональних даних, запобігання порушенням прав людини, конфіденційності та принципів біоетики.

1.5. Політику розроблено відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про академічну доброчесність», «Про інформацію», «Про захист персональних даних», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про авторське право і суміжні права», «Про національну безпеку України», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, рекомендацій Міністерства освіти і науки України та Міністерства цифрової трансформації, Статуту та Стратегії розвитку ХНМУ на 2025–2029 рр., а також з урахуванням принципів Рамкової конвенції Ради Європи про штучний інтелект, права людини, демократію та верховенство права й Регламенту ЄС щодо штучного інтелекту, настанов Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо етики та врядування штучного інтелекту у сфері охорони здоров'я, Рекомендації ЮНЕСКО з етики штучного інтелекту та Словника термінів у сфері штучного інтелекту 2.0, розробленого Міністерством цифрової трансформації України та інших чинних нормативно-правових актів.

1.6. Дія Політики поширюється на здобувачів вищої освіти всіх рівнів, науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників, лікарів-інтернів та

інших співробітників усіх структурних підрозділів Університету, зокрема відокремлених. Положення цієї Політики, що стосуються взаємодії з пацієнтами та обробки медичної інформації, поширюються також на осіб, залучених за цивільно-правовими договорами, запрошених дослідників та учасників програм академічної мобільності.

1.7. Політика ухвалюється Вченою радою Університету

1.8. Політика підлягає періодичному перегляду та оновленню з урахуванням розвитку технологій ШІ та змін у законодавстві. Зауваження і пропозиції щодо Політики подаються у встановленому в Університеті порядку.

1.9. Питання, не врегульовані цією Політикою, вирішуються відповідно до чинного законодавства України та Статуту ХНМУ.

2. Визначення термінів

У цій Політиці терміни вживаються у такому значенні:

Штучний інтелект – організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень й алгоритмів обробки інформації, отриманої або створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі ухвалення рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань.

Генеративний ШІ – різновид ШІ, який застосовують для створення нового контенту, включно з аудіо, кодом, зображенням, текстом, відео тощо.

Знеособлені (анонімізовані) дані – дані, з яких видалено всі прямі та непрямі ідентифікатори, внаслідок чого унеможливлено встановлення особи суб'єкта.

Автоматизована система прийняття рішень – система ШІ, що формує висновок, оцінку або рекомендацію без безпосереднього втручання людини у кожний крок обробки.

Автоматизаційна упередженість – схильність людини некритично довіряти виходу автоматизованої системи та не помічати її помилок, зокрема у клінічних рішеннях.

Загальнодоступні (публічні) сервіси ШІ – системи ШІ широкого доступу, розміщені на хмарних серверах, доступні онлайн і не забезпечують належного рівня захисту даних відповідно до вимог законодавства України та міжнародних стандартів захисту персональних даних (зокрема, ChatGPT, Gemini, Claude).

Корпоративні (захищені) сервіси ШІ – системи ШІ, доступ до яких надається Університету на підставі корпоративних ліцензій або спеціальних угод. Такі сервіси забезпечують ізольований (закритий) контур обробки інформації, відповідають вимогам законодавства України та європейським стандартам у сфері захисту персональних даних, надають Університету інструменти адміністративного контролю та гарантують, що введені користувачами дані (запити, файли, знеособлена медична або службова інформація) не зберігаються на відкритих серверах і не використовуються постачальником для навчання його публічних моделей ШІ.

Решта термінів вживається у значеннях, наведених у зазначених вище законодавчих актах та рекомендаціях.

3. Основні принципи використання ІІІ

3.1. Контрольованість – ІІІ є інструментом, застосування якого в усіх аспектах діяльності Університету має включати участь людини з метою гарантування обґрунтованості рішень та дотримання етичних принципів.

3.2. Етичність – використання ІІІ має відповідати етичним принципам та не завдавати шкоди людині.

3.3. Прозорість – застосування ІІІ має бути прозорим та зрозумілим для всіх учасників освітнього, наукового, лікувального та інших процесів.

3.4. Академічна доброчесність – ІІІ не може використовуватися для будь-яких порушень її принципів.

3.5. Безпека – застосування ІІІ має бути безпечним та надійним.

3.6. Конфіденційність – захист персональних даних здобувачів освіти, пацієнтів та співробітників, медичної інформації пацієнтів та інформації з обмеженим доступом.

3.7. Справедливість – уникання упередженості та дискримінації при використанні ІІІ.

3.8. Відповідальність – відповідальність за будь-які результати, рішення, висновки, рекомендації або інші матеріали, створені чи використані із застосуванням технологій ІІІ, несе особа, яка використовує відповідний інструмент ІІІ.

4. Використання ІІІ у всіх сферах діяльності Університету

4.1. Університет як суб'єкт, що впроваджує системи ІІІ, відповідає за їх відбір, перевірку, валідацію та забезпечення людського нагляду. Уповноваженим підрозділом є Навчально-науковий інститут якості освіти, який веде й періодично оновлює перелік рекомендованих і неприйнятних інструментів ІІІ та визначає порядок схвалення нових.

4.2. Використання технологій ІІІ не може бути єдиною підставою для прийняття освітніх, наукових, клінічних або управлінських рішень, що можуть впливати на права, безпеку, здоров'я людини чи результати навчання. Остаточне рішення в таких випадках приймається людиною.

4.3. ІІІ може використовуватися як допоміжний інструмент для осіб з особливими освітніми потребами, мовними бар'єрами, тимчасовими обмеженнями тощо.

4.4. Здобувачам освіти забороняється використовувати інструменти ІІІ для виконання завдань поточного та підсумкового контролів, інших видів оцінюваних завдань, кваліфікаційних робіт, якщо таке використання прямо не дозволене умовами відповідного завдання, силабусом освітнього компонента або іншим внутрішнім нормативним документом Університету.

У разі дозволеного використання інструментів ІІІ викладач зобов'язаний чітко визначити в методичних рекомендаціях, інструкції до завдання або інших

навчально-методичних матеріалах допустимий обсяг і форми їх застосування. Інформація про дозволи та обмеження щодо використання ШІ має бути доведена до відома здобувачів освіти до початку виконання завдання.

4.5. Науково-педагогічним та педагогічним працівникам забороняється здійснювати автоматичне оцінювання робіт здобувачів без власного експертного контролю та делегувати ШІ виключне право оцінювання результатів навчання.

4.6. Здобувачам освіти, науково-педагогічним, педагогічним, медичним працівникам та адміністративним співробітникам забороняється вказувати ШІ як співавтора, завантажувати до загальнодоступних сервісів ШІ неопубліковані наукові рукописи, не захищені у передбаченому чинним законодавством порядку описи об'єктів інтелектуальної власності, персональні дані здобувачів та працівників, не знеособлену медичну інформацію пацієнтів та інформацію для службового користування.

Знеособленню підлягають дані осіб відповідно Переліка ідентифікаторів, що підлягають обов'язковому вилученню, що додається.

Обробка таких даних (крім незнеособленої медичної інформації) допускається виключно в ізольованому контурі корпоративних (захищених) сервісів ШІ, офіційно впроваджених Університетом.

4.7. У лікувальній діяльності та клінічному навчанні загальнодоступні сервіси ШІ не можуть бути підставою для прийняття діагностичних або лікувальних висновків щодо ідентифікованого пацієнта. Для клінічно значущих завдань допускається використання лише валідованих систем ШІ, схвалених Університетом, за обов'язкового нагляду відповідального медичного працівника.

4.8. Користувачі ХНМУ зобов'язані зберігати самостійне професійне, зокрема клінічне, судження та критично оцінювати видачу систем ШІ, не допускаючи автоматизаційної упередженості. Результати ШІ у клінічному та науковому контексті підлягають перевірці на предмет демографічної упередженості, що може впливати на безпеку пацієнта та якість досліджень.

4.9. Використання клінічних випадків, медичних зображень або інших даних пацієнтів для завдань із застосуванням ШІ (зокрема навчальних і наукових) допускається лише після їх знеособлення та, за потреби, на підставі інформованої згоди пацієнта згідно із законодавством про охорону здоров'я та захист персональних даних.

4.10. В Університеті забороняються практики застосування ШІ, несумісні з правами людини, зокрема розпізнавання емоцій учасників освітнього процесу, соціальне оцінювання (соціальний скоринг) осіб та біометрична категоризація за захищеними ознаками.

4.11. В Університеті та в інтересах Університету забороняється використання сервісів, пов'язані з державою-агресором, санкційними юрисдикціями або сервісами з непрозорою політикою обробки даних.

5. Правила декларування (атрибуції) використання ШІ

5.1. Усі учасники освітнього, наукового, лікувального та адміністративного процесів зобов'язані чітко розкривати факт використання ШІ у виконаних

завданнях, академічних творах, наукових публікаціях, кваліфікаційних роботах, дисертаціях, навчальних, методичних, аналітичних, управлінських та інших матеріалах у випадках, коли використання ІІІ вплинуло на зміст, структуру, аргументацію, аналіз, висновки, результати, візуальні матеріали, програмний код або інші суттєві елементи відповідної роботи.

5.2. Не потребує окремого декларування використання цифрових інструментів або сервісів ІІІ, якщо воно має виключно технічний характер і не змінює змісту роботи, зокрема:

- перевірка орфографії, пунктуації, граматики або форматування;
- технічне редагування стилю без зміни змісту, аргументації та висновків;
- використання стандартних онлайн-перекладачів для допоміжного перекладу окремих фрагментів тексту;
- автоматичне створення бібліографічного опису, якщо коректність джерел перевірена автором;
- використання функцій автозаміни, автодоповнення, шаблонів або стандартних офісних інструментів.

Таке використання підлягає декларуванню, якщо цього прямо вимагають умови конкретного завдання, політика наукового видання, грантодавця, конференції або інший застосовний нормативний документ.

5.3. Коротка декларація використання ІІІ є обов'язковою у випадках, коли ІІІ використовувався для допомоги у формуванні ідей, структури, плану, пояснень, попередніх формулювань, узагальнень, перекладу значних частин тексту, підготовки навчальних або методичних матеріалів, але кінцевий зміст роботи був самостійно створений, перевірений і відредагований автором.

5.4. Коротка декларація використання ІІІ має містити такі відомості, якщо інше не передбачено вимогами до конкретного твору:

- назву використаної комп'ютерної програми (інструменту ІІІ);
- короткий опис методики генерування (короткий опис того як саме автор взаємодіяв з інструментом ІІІ: наприклад, «генерація ідей для структури», «допоміжний переклад» тощо);
- підтвердження того, що кінцевий результат перевірений автором.

Приклад: «Допоміжний переклад тексту тез з української на англійську та стилістичне редагування здійснено за допомогою інструментів DeepL та Gemini 3 Pro (Google). Згенерований текст перевірений і відредагований автором особисто».

5.5. Розширена декларація використання ІІІ є обов'язковою у випадках, коли технології ІІІ використовувалися для створення або суттєвого доопрацювання тексту, таблиць, зображень, презентацій, програмного коду, аналітичних висновків, статистичних інтерпретацій, навчальних матеріалів, клінічних або наукових узагальнень, а також у випадках, коли результат, згенерований ІІІ, прямо включено до кінцевої роботи.

5.6. Розширена декларація використання ІІІ має містити такі відомості, якщо інше не передбачено вимогами конкретного завдання, наукового видання, грантодавця, етичного комітету або внутрішніми документами Університету:

- назву та версію або модель (за наявності) використаного інструменту ІІІ;

- детальну методику генерування: опис етапів роботи, під час яких застосовувався ІІІ, та характер запитів (промптів), окрім випадків, передбачених п. 5.7;

- зазначення конкретних частин роботи або етапів, під час яких використовувався ІІІ;

- підтвердження особистої відповідальності автора за верифікацію результату.

Приклад: «Під час підготовки розділу 2 (Огляд літератури) використано інструмент ChatGPT-4 (OpenAI). Методика генерування: інструменту надавалися тези наукових статей для створення узагальнювальних абзаців. Згенеровані узагальнення були критично перевірені, порівняні з першоджерелами та адаптовані автором. Автор несе повну відповідальність за достовірність наведених даних».

5.7. У декларації не допускається відтворення повного тексту запитів до ІІІ, якщо такі запити містять персональні дані, медичну інформацію, інформацію з обмеженим доступом, неопубліковані наукові результати, матеріали для патентування, комерційну таємницю, службову інформацію або інші відомості, розголошення яких може порушити вимоги законодавства, етики, конфіденційності чи внутрішніх документів Університету. У таких випадках замість повного тексту запиту подається узагальнений опис мети використання ІІІ.

6. Відповідальність та контроль

6.1. Особа, яка використовує ІІІ, несе повну особисту відповідальність за дотримання принципів етичного використання ІІІ, академічної доброчесності та норм чинного законодавства.

6.2. Недоброчесне використання результатів, згенерованих ІІІ, є порушенням академічної доброчесності.

6.3. Університет визнає обмежену точність автоматизованих систем виявлення згенерованого тексту (AI detectors). Результати перевірки робіт здобувачів освіти за допомогою таких систем можуть використовуватися лише як індикативний (допоміжний) засіб і не можуть слугувати єдиною або достатньою підставою для притягнення особи до відповідальності за порушення академічної доброчесності. Рішення про наявність порушення приймається виключно експертним шляхом (викладачем або комісією) за результатами бесіди зі здобувачем щодо змісту та процесу підготовки його роботи.

6.4. У разі виявлення фактів порушення цієї Політики, Університет вживає заходів академічної та/або дисциплінарної відповідальності згідно із законодавством України та внутрішніми нормативними документами ХНМУ.

6.5. Моніторинг виконання та контроль за дотриманням цієї Політики покладається на Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ – уповноважений орган ХНМУ з питань академічної доброчесності ХНМУ.

7. Прикінцеві положення

7.1. Всі зміни та доповнення до даної Політики вносяться шляхом видання наказу ректора університету про внесення змін та доповнень або про затвердження нової редакції Політики.

7.2. З моменту затвердження в установленому порядку нової редакції Політики, попередня втрачає чинність.

Директор
Навчально-наукового
інституту якості освіти

Юрій САДОВНИЧЕНКО

Додаток до п.4.6.
Політики, затвердженої
наказом ХНМУ
від 29.06.2026 № 126

**Перелік ідентифікаторів, що підлягають обов'язковому вилученню
(відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»
та Загального регламенту про захист даних ЄС – GDPR)**

1. Прямі ідентифікатори:
 - прізвище, ім'я та по-батькові (за наявності);
 - фотографії та відеозображення обличчя або особливих прикмет;
 - номери телефонів;
 - адреса електронної пошти;
 - номери документів (номери паспортів, індивідуальний податковий номер, номери медичних карток чи полісів тощо);
 - біометричні дані;
 - генетичні дані.
2. Непрямі ідентифікатори (що у сукупності можуть вказати на особу):
 - точні дати (народження, госпіталізації, операції);
 - точна адреса (до номера будинку/квартири);
 - рідкісні діагнози (орфанні захворювання) у поєднанні з географічною локацією;
 - детальна інформація про професію або місце роботи.